

VOGELVRIJE BOSSEN

Rob Chrispijn rob.chrispijn@hetnet.nl

Namens de Commissie Paddenstoelen en Natuurbeheer

Chrispijn, R. 2021. Outlaw forests. *Coolia* 64(2): 101–103.

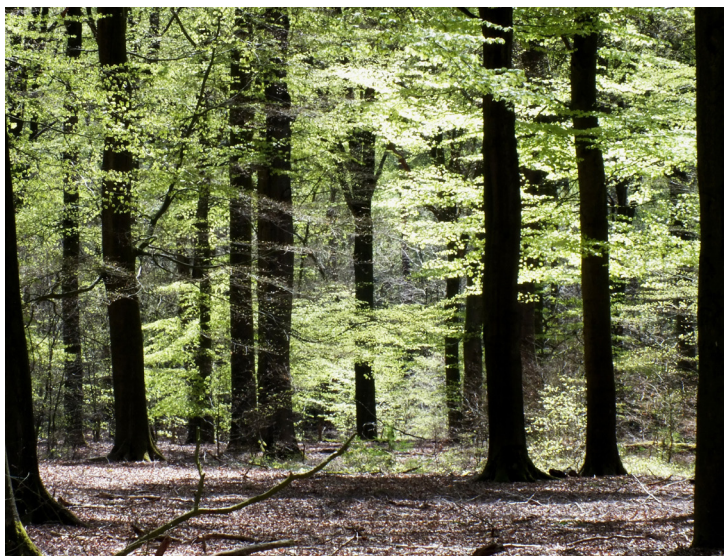
This paper presents an update on the developments around the new forest strategy of The Netherlands' Ministry of Agriculture, Nature and Food Quality, and the NMV-related input in the discussion.

De afgelopen jaren hebben de media veel aandacht besteed aan de soms sterke burgerprotesten tegen het ongebreideld kappen door organisaties als Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Om aan deze maatschappelijke onrust tegemoet te komen, gaf Minister van Landbouw Carola Schouten opdracht aan haar Ministerie om een nieuwe Bossenstrategie te ontwikkelen. Het concept van deze Bossenstrategie ligt inmiddels bij de Tweede Kamer en bestaat uit twee delen, namelijk een 'ambitiedocument' en het uitwerkingsdocument 'Bos voor de toekomst'. Bij het eerste ligt de urgentie bij het herstel van de biodiversiteit in het Nederlandse bos, evenals versterking van het vermogen tot klimaataanpassing en de verbetering van de voedingstoestand en vochtinhoud van de bosbodem. In de nota 'Bos voor de toekomst' worden deze plannen nader uitgewerkt.

Wie de nota snel doorbladert – waar veel Kamerleden toe zijn gedwongen omdat ze worden bedolven onder alle rapporten en beleidsnota's – zal al gauw denken: juiste analyse, prima visie, uitstekende doelen. Welke natuurliefhebber kan er tegen zijn als er wordt gepleit voor méér bos, méér oude bomen en méér biodiversiteit? Ook worden in de aanhef van het stuk duidelijk de bedreigingen genoemd: verdroging, verzuring en vermessing. Daarna wordt in deze nota nauwelijks nog een woord gewijd aan de nog altijd veel te hoge stikstofdepositie, waarvan we de negatieve invloed als paddenstoelenliefhebbers maar al te goed kennen. Wel wordt veel aandacht besteed aan de opwarming van het klimaat. De negatieve effecten hiervan zijn nog moeilijk te voorspellen, maar de auteurs van deze nota laten zich daardoor niet weerhouden en komen met ingrijpende voorstellen die vooral de bossen op de hogere zandgronden betreffen. In hun rapport formuleren ze hun plannen als volgt:

“Vrijwel alle bossen in Nederland hebben een kwaliteitsimpuls nodig. Dat geldt niet alleen voor bossen die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland, maar dus ook voor

recreatiebossen buiten het Natuurnetwerk, multifunctionele bossen met houtproductie en natuurbossen. De kwaliteitsimpuls is niet alleen van belang voor het behalen van natuurdoelen, maar ook voor het op peil

Figuur 1. Beukenbossen met een uniforme boomlaag en een dikke strooisellaag van morhumus vormen de natuurlijke climaxvegetatie in grote delen van Nederland. (Foto: Eef Arnolds)

houden van de houtproductie, voor de instandhouding van bossen voor recreatie, voor de functie van bossen voor drinkwaterwinning en voor de klimaatopgave.

We streven naar meer zelfregulerend natuurbos op lange termijn. Dit type bos is na inleidend beheer bestand tegen klimaatverandering en extreme weersomstandigheden. Om het stadium van onbeheerd bos te bereiken en onze bossen beter bestand te maken tegen klimaatverandering, is de komende decennia begeleidend beheer nodig.”

Na lezing van bovenstaande citaten begint het te dagen: deze nota is geschreven door mensen die in de eerste plaats geïnteresseerd zijn in bosbouw. Alleen al het idee dat ‘zelf-regulerend natuurbos’ slechts te verwezenlijken zou zijn dankzij decennia van begeleidend beheer! De term ‘zelfregulerend natuurbos’ is al uiterst misleidend, alsof niet elk bos, als het met rust wordt gelaten, uiteindelijk een stadium bereikt dat de belachelijke naam ‘zelf-regulerend bos’ zou verdienen. Dit soort teksten kan alleen maar afkomstig zijn van mensen die duidelijk belang hebben bij decennia van begeleidend beheer. Omdat zij zich daarmee verzekeren van vele jaren werk en van de anderhalf miljard euro die dat moet gaan kosten. Zij willen ons doen geloven dat kaalkap een geëigend middel is om de biodiversiteit te verhogen en dat het kappen van bomen een renderende bedrijfstak is, terwijl de recreatieve functie van een bos bijna altijd vele malen meer oplevert.

Ze stellen maatregelen voor als menging van boomsoorten, door in percelen met slechts één boomsoort minimaal drie andere loofboomsoorten bij te planten. Bij voorkeur bomen, zoals linde, haagbeuk en hazelaar, met snelverterend blad waardoor de bodem op termijn minder voedselarm wordt en daardoor minder last zou hebben van de hoge stikstofbelasting.

Ook de overige plannen die in ‘Bos voor de toekomst’ ontvouwd worden, zijn technocratische oplossing voor slechts deels bestaande problemen en betekenen – indien goedgekeurd door de Tweede Kamer – dat bosbouwers zich het recht verschaffen om in de bestaande bossen voortaan overal en ten alle tijden in te grijpen. Naar ik aanneem hoef ik Coolia-lezers er niet van te overtuigen hoe desastreus een dergelijk beheer zou uitpakken voor paddenstoelen die in bossen groeien. Daarom hebben wij (NMV en CPN) de Tweede Kamer een brief gestuurd waarin wij onze ernstige zorgen uiten en waar onder meer een passage als deze in voorkomt: *“Wanneer grootschalig toegepast, zullen kaalkap en bijmenging desastreus uitpakken voor de mycoflora. Bospaddenstoelen zijn gebaat bij grote oppervlakten gesloten bos van lange levensduur. Daarmee ontstaat voor hen een gunstig milieu met een constante hoge luchtvochtigheid, de aanwezigheid van oude bomen en grote stukken dood hout.*

Figuur 2. Hier en daar zien we nog restanten van de zeer voedselarme bossen die op de hogere zandgronden domineerden en die zeer rijk aan paddenstoelen waren. Hier eikenstrubben op Landgoed Berkenheuvel waar tot begin jaren zeventig commercieel cantharellen werden geplukt en in het nabijgelegen Diever werden verhandeld. (Foto: Rob Chrispijn)

Figuur 3. Groepenkap als methode om de biodiversiteit te verhogen - jonge eiken gespaard, maar wat zich spontaan vestigt, zijn vooral boomsoorten met lichte zaden: berk, wilg, den en lariks. De hoeveelheid stikstof in de bodem is meestal zo hoog dat de vlakte snel dichtgroeit met braam, brandnetel en andere ruderaal soorten. (Foto: Rob Chrispijn)

Juist in oude bossen komen veel Rode Lijst-soorten voor. Daarbij kan 99% van de paddenstoelen alleen tot ontwikkeling komen op ongestoorde bodems, dus bij een bepaalde mate van bodemrust. Indien de plannen door de kamer worden goedgekeurd, zal de rust ver te zoeken zijn: beheerders krijgen een vrijbrief voor ongebreideld ingrijpen in alle Nederlandse bossen.”

Gelukkig zijn wij niet de enigen die tegen deze plannen protesteren. Integendeel, al in een veel eerder stadium is er in overleg met het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een heel andere visie op kaalkap als beheermaatregel ingediend bij de Tweede Kamer. Hieraan leverden Eef Arnolds en Thom Kuyper belangrijke bijdragen. Eef Arnolds schreef daarna zelfs een alternatieve Bossenstrategie, getiteld ‘Een toekomst voor bossen en bomen’ waarin hij een meer ecologische visie ontvouwt dan die van de bosbouwers. Zijn gezichtspunten zijn meer in harmonie met de natuur, doeltreffender om de bestaande problemen op te lossen en ook nog eens veel goedkoper dan de anderhalf miljard die nodig zou zijn om de plannen van de bosbouwers uit te voeren.

Zeer recent is ook nog eens een Amendement op de Bossenstrategie uitgekomen. Deze is geschreven door de voormalig rentmeester van Kroondomein het Loo en door een oud-directeur van Staatsbosbeheer. In dit amendement worden puntsgewijs alle in de nota ‘Bossen voor de toekomst’ aangedragen argumenten ontzenuwd. Dat doet een natuurliefhebber natuurlijk deugd maar dat wil nog niet zeggen dat de kennis en het gezonde verstand die uit deze initiatieven spreken hiermee ook automatisch al die schadelijke plannen van tafel kunnen vegen. Daarom is het van groot belang dat zoveel mogelijk burgers hun stem laten horen, overal waar dat zinvol is, van natuurwerkgroepen tot ledenvergaderingen van natuurorganisaties of anders ook via ondertekening van een petitie op <https://beternatuurbeleid.petities.nl/>.

Voor de NMV/CPN-brief aan de Vaste Kamercommissie LNV zie website NMV.

Nota ‘Bos voor de toekomst’, uitgave van Interprovinciaal overleg & Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Ecologische effecten van vlaktekop op de kwaliteit van boscosecosystemen:

<https://www.urgenda.nl/wp-content/uploads/2020/12/VlaktekopBoscosecosystemen-def6.pdf>

Alternatieve Bossenstrategie:

<https://scheppingorg.files.wordpress.com/2021/01/een-toekomst-voor-bossen-en-bomen.pdf>

Amendement op de Bossenstrategie:

<https://www.natuurvolgendbosbeheer.nl/natuurvolgendbosbeheer.nl/wp-content/uploads/2021/02/Amendement-op-Bossenstrategie.pdf>

